

کمیته سلامت اداری شبکه بهداشت و درمان ارسنجان

ماده ۶۰۸ در خصوص توهین عادی است که مجازات آن جزای نقدی یا شلاق است، ولی ماده ۶۰۹، ماده حمایتی از کارمندان دولت است، به گونه ای که هرکسی به کارمندان دولتی توهین کند، علاوه بر جزای نقدی و شلاق به مجازات حبس نیز محکوم می شود. گاهی مورد توهین و اهانت دیگری قرار می گیریم و گاهی خود به دیگری توهین می کنیم. عملی که بدون اطلاع از آثار و عوارض آن اتفاق می افتد.

این در حالی است که پیگیری و مطالبه آثار ناشی از این عمل هیچ گاه به اندازه شیوع و انجام آن نبوده است. چه اینکه اگر بنا به مطالبه و پیگیری آثار آن بود، غالب شکایات مطروح در دادگستری به پیگیری همین عنوان مجرمانه اختصاص می یافت کما اینکه در حال حاضر بسیاری از پرونده های مطروح در دادگستری ناشی از جرایم مرتبط با هتک حیثیت و آبروی اشخاص است؛ عملی که بسیار ساده از کنار آن می گذریم، توسط قانونگذار جرم انگاری شده است.

به علت اهمیت این جرم که مستقیم به حیثیت و آزادی و آسایش و آبروی اشخاص لطمه وارد می کند، از آن با نام هتک حرمت اشخاص یاد کرده است؛ بنابراین یک بار دیگر مقنن حمایت خود را از افراد و نیز جامعه نشان داده است و همان گونه که اموال و جان اشخاص مورد حمایت وی قرار گرفته اند، آبرو، شخصیت، آزادی و آسایش افراد نیز در نظر قانونگذار محترم و مورد حمایت هستند و هرگونه تعرض به آن ها را جرم و قابل مجازات دانسته است.

قانونگذار افراد را از هتک حرمت و تعرض به حیثیت و آبروی یکدیگر منع کرده و برای حفظ حقوق اساسی افراد و سایر ارزش های مشابه آن، مجازات هایی را برای توهین در نظر گرفته است.

مطابق ماده ۶۰۸ از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی تعزیرات، توهین به افراد از قبیل: فحاشی و استعمال الفاظ رکیک چنانچه موجب حد قذف نباشد، مشمول مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه و یا پنجاه هزار ریال تا یک میلیون ریال جزای نقدی خواهد بود.

۱- توهین مذکور در این ماده، توهین ساده محسوب می شود.

۲- مقصود از واژه افراد در صدر ماده صرفاً اشخاص حقیقی (افراد عادی) است و اشخاص حقوقی و ادارات و سازمان‌ها را شامل نمی‌شود. زیرا همان‌طور که پیشتر گفته شد، توهین جرمی است که بر حیثیت و شخصیت افراد واقع می‌شود؛ مانند جرم افترا؛ این در حالی است که اشخاص حقوقی دارای شخصیت به این معنا نیستند.

۳- قانونگذار توهین به افراد را از طریق فحاشی و استعمال الفاظ رکیک ممکن دانسته است، حال آنکه از نظر مقررات کیفری اهانت و توهین عبارت است؛ از به کار بردن الفاظی که صریح یا ظاهر باشد و یا ارتکاب اعمال و انجام حرکاتی که با لحاظ عرفیات جامعه و با در نظر گرفتن شرایط زمانی و مکانی و موقعیت اشخاص موجب تخفیف و تحقیر آنان شود؛ بنابراین توهین صرفاً به لفظ واقع نمی‌شود و حتی می‌تواند به وسیله رفتار و نوشتن یا تصویر نیز واقع شود.

۴- جرم مذکور در این ماده جرمی قابل گذشت محسوب می‌شود؛ بنابراین با شکایت شاکی است که قانون شروع به تعقیب می‌کند و از همین روی با گذشت وی تعقیب موقوف خواهد شد. اما باید بیان داشت که برای تحقق جرم توهین حضور شخصی که به او توهین شده است ضروری نخواهد بود؛ بنابراین توهین ممکن است غیابی هم صورت بگیرد.

۵- مجازات فردی که مرتکب توهین ساده می‌شود، به دلالت ماده ۶۰۸ شلاق تا ۷۴ ضربه و یا جزای نقدی از پنجاه هزار ریال تا یک میلیون ریال است؛ بنابراین قاضی اختیار به اعمال مجازات شلاق و یا جزای نقدی خواهد داشت.

۶- مجازات مقرر در حالی است که گاهی توهین صورت گرفته در قالب آن ماده، قابل اعمال مجازات نیست؛ به عبارت دیگر گاهی تعرض به حیثیت افراد از طریق توهین موجب اعمال مجازات حدی خواهد شد.

موضوع دیگر در باب توهین، توهین به کارمندان دولت است که در قوانین هر کشوری به لحاظ جرم‌انگاری مورد توجه قرار گرفته است.

توهین به کارکنان دولت نیز از جمله این موارد است که قانونگذار همواره برای حفظ حریم کارکنان دولت و عدم تعدی به آن‌ها، به موضوع توهین به کارمندان اشاره کرده است. این حمایت‌ها در نگارش قوانین کیفری نیز نمود پیدا کرده است. به طور مثال در قانون مجازات اسلامی در مادتين ۶۰۸ و ۶۰۹ به مجازات جرم توهین و توهین به کارکنان دولت اشاره شده است.

ماده ۶۰۸ در خصوص توهین عادی است که مجازات آن جزای نقدی یا شلاق است، ولی ماده ۶۰۹، ماده حمایتی از کارمندان دولت است، به طوری که هرکسی به کارمندان دولتی توهین کند، علاوه بر جزای نقدی و شلاق به مجازات حبس نیز محکوم می‌شود. در این ماده به خوبی پیداست که قانونگذار برای افرادی که به کارمندان دولتی توهین می‌کنند، مجازات بیشتری در نظر گرفته است. وقایع الاتفاقیه. رویه پیگیری کیفری در صورت وقوع جرم توهین، قربانی جرم یعنی کسی که به او توهینی روا داشته شده است، باید برای پیگیری موضوع و تحت تعقیب قرار دادن کسی که اقدام به توهین کرده است به دادرسی محل وقوع جرم مراجعه و با ابراز دلایل خود از جمله شهادت شهود موضوع را ثابت و متهم را به مجازات قانونی محکوم کند. تقسیم‌بندی جرایم حیثیتی این جرایم با حیثیت افراد در ارتباط هستند.

می‌توان گفت، برخی موارد افترا ناموسی است که در قالب جرم قذف بحث می‌شود و برخی ناموسی نیست که موضوع ماده ۶۹۷ قانون مجازات اسلامی است؛ بنابراین، در عمل میان این سه جرم باید تفاوت گذاشت.

توهین هم خود انواع مختلفی دارد؛ ممکن است توهین به واسطه مقام بالای توهین شونده مجازات شدیدتری داشته باشد. تفاوت توهین و افترا تفاوت توهین با افترا آن است که افترا نسبت دادن صریح عمل مجرمانه به غیر و متضمن اسناد و اخبار است، اما در توهین، مرتکب قصد انشا و هتک حرمت دارد. پس اگر شخص به قصد انشا و هتک حرمت مثلاً به کسی بگوید: «دزد»، مفتری محسوب نمی‌شود؛ زیرا منظور اسناددهنده توهین و تحقیر طرف اسناد بوده است، نه اینکه در واقع او را به ارتکاب عمل دزدی متهم کند؛ همچنین است دادن نسبت‌های کلی و غیرصریح مانند جانی، یا فاسق که فاقد صراحت کافی است و به نوع جرم منتسب اشاره ندارد.

البته این اعمال ممکن است از مصادیق توهین محسوب شوند. نکته دیگر، ضرورت جرم بودن عمل انتسابی برای تحقق افتراست. در واقع، برای تحقق افترا، عمل اسناد داده شده باید فعل یا ترک فعلی باشد که در زمان اسناد در قانون ممنوع بوده و برای آن مجازات تعیین شده باشد، حال آنکه در توهین این گونه نیست.